

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.956.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 13. decembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 142.

Železniška zveza Slovenije z morjem.

Kadar se gradi kaka proga, je treba predvsem upoštevati sledeče momente: 1. Tehnične, 2. gospodarske, 3. geološke, 4. priključek, 5. transport in 6. državno mejo. Kakor pač bolj upoštevamo eno ali drugo točko, tako potem izgleda proga, bodisi v prid enega ali drugega momenta. Z drugimi besedami: teh šest točk si lahko zamišljamo kot šest komponent, ki nam dajo gotovo rezultanto. Seveda najboljša bi bilo, če bi mogla ena proga upoštevati v idealnem razmerju vse gori imenovane momente, toda to bi bila nekaka idealna proga, ki je v resnici nemogoča. Toda čisto logično moramo reči, da je pri danih razmerah najboljša ona proga, ki upošteva vsaj vse najvažnejše momente, oziroma večino od gori imenovanih momentov sploh. In taka proga je proga kakor jo je zamislil gospod inž. Klodič.

Edino pravilen princip v železniški politiki namreč je, da se najprej vprašamo po svrhi nove proge in potem se šele delajo detajlni načrti v terenu, a ne narobe. Ravno tako je našlo železniške politike, da mora vsaka nova proga sistematično izpopolnjevati že obstoječe železniško omrežje. Čisto naravno je, da mora tako postopanje, taka idejna zamisel končno zmagati nad projekti, ki več ali manj niso bili ustvarjeni na tako trdni bazi.

Klodičeva proga teče od Kočevja na Mozelj, Rajndol, Knežja - Lipa (predor 1200 m), Čeplje, Stari trg, Radenci, pri vasi Špeharija gre proga preko navadnega 20 m visokega mostu čez Kolpo na Severin od tam na Mali Jadrč, nato ob Lujizinski cesti na Kamensko in od tu direktno z 2500 m dolgim predorom na Vrbovsko Sever in Srbske Moravice. Proga bo stala 250.000.000 Din. Danes rabimo na Sušak 11 in ¼ ure, po Klodičevi proggi pa bomo rabili z brzovlakom samo 6 ur do Sušaka, torej na vsak način pomemben prihranek. Ta proga omogoča in direktno daje vzpodbudo za gradnjo kratke in tehnično prav lahko izvedljive proge iz Črnomlja na Mali Jadrč, ki bi bila dolga samo 28 kilometrov in bi stala samo 80.000.000 dinarjev. Na ta način bo preko zveze št. Janž - Sevnica na mah združena cela Slovenija in železniško omrežje Slovenije bo usmerjeno na morje po lastni zemlji. In to vendar hočemo! Klodičev načrt upošteva oba naša gospodarska centra, tako Ljubljano kakor Maribor. Dalje upošteva Klodičev načrt hkrati zvezo s Kvarnerjem kakor s Splitom. Gotovo je, da bo šel blagovni promet iz Slovenije na Sušak in ne na Split, ker bo šel vsak raje prej na morje, kajti kljub temu, da so izjednačeni tarifi, je izguba časa, če gremo na Split, velika; tudi bi bilo izkoriščanje voznega parka prav slabo. Toda zveza s Splitom je — kakor smo ravno letos videli — posebno važna za tujski promet, ki pride za nas predvsem iz Nemčije v poštev.

Klodičeva proga teče po terenu, ki je za gradnjo prikladen, ker ravno pri Severinu se visoki bregovi Kolpe — ki so pri celem problemu največja težkoča — znižujejo in omogočajo prav lahek prehod preko Kolpe; proga torej popolnoma zadovoljava tehnični moment. Dalje teče proga po docela zdravem terenu in se izogiblje karbonskih škričev, ki so za gradnjo

velika nevarnost, ker razpadajo in hitro preperevajo ter so zaradi tega posebno pri predorih vzrok naravnost nepremagljivih težkoč in tudi nesreč.

Priključek, ki je v obratnem in transportnem oziru velikega pomena, je v Delnicah, kakor na Brod Moravicah prav težaven in bi imeli ravno take obratne sitnosti, kakor na primer v Zidanem mostu. Klodičeva proga pa ima za priključitveno postajo Srpske Moravice — na Vrbovsko - Severu bo samo mimolaznica, vlaki se tu ne bodo vstavljali, ampak bodo šli direktno na Srpske Moravice. To je najidealnejši priključek, ker so Srpske Moravice velika dispozijska postaja s 17 tiri in z vsemi modernimi ureditvami. Gotovo odgovarja Klodičeva proga najbolj tudi gospodarskim interesom, ker omogoča najlažji promet iz cele Slovenije.

Pristaši Musilove in Župnekove proge argumentirajo, da bi tamošnji gozdovi sami napravili železnico rentabilno. Toda če vzamemo — pri racionalnem gospodarstvu — največjo možnost eksporta, t. j. dnevno 40 vagonov lesa, potem bi železnica zaslužila s tem komaj 1.000.000 Din letno, a obratni stroški sami bi znašali 2 in pol milijona dinarjev letno. Tako argumentiranje je torej pogrešeno, izvoz iz gozdov ne bi kril niti obresti investiranega kapitala. Za eksploatacijo gozdov naj se zgradi ozkotirna proga, kot n. pr. Steinbeisova proga v Bosni; v tem primeru bi bilo gori navedeno razmerje čisto drugačno.

Važen moment pri tem vprašanju je bilo gotovo tudi vprašanje državne meje. Tudi v popolnoma urejenih in mirnih razmerah, ne da bi se pri tem mislilo ravno na komplikacije, ne bo dovolil gotov faktor, da se gradi proga prav na meji in sicer tam kjer dominira cel teren sosed. Na podlagi vsega kar smo navedli, je čisto jasno, da je Klodičeva proga morala zmagati; mi smo bili vedno tega mnenja in če se je tajnik zbornice TOI g. Ivan Mohorič na zborovanju v Novem mestu dne 10. januarja 1926 izjavil za Klodičovo progo, je s tem samo pokazal, da je pravilno presodil situacijo. Objektivna zgodovina je dokazala, da je njegovo strokovnjaško mnenje obveljalo.

Skozi 7 let se je bila borba za zvezo Slovenije z morjem. V tem času je nastalo 19 projektov. Končno se je začela za stvar interesirati tudi direkcija za gradnjo novih železnic in posebno njen načelnik sedanji pomočnik g. ministra za promet g. inž. Kuzmanovič, ki se je vsestransko in objektivno posvetil študiju tega vprašanja in je bil tudi sam osebno v terenu. Lahko rečemo, da je vprašanje zveze Slovenije z morjem bolj temeljito preštudirano, kot vsako drugo tudi izpred vojske. Zato je odločitev, ki je padla v ministru za promet dne 8. novembra 1927, definitivna.

Licitacija o predaji del za detajlno trasiranje se bo vršila še ta mesec in z gradnjo se bo začelo že tekom enega leta. Nas veseli, da se je po tako dolgi borbi končno rešilo to vprašanje in da bomo kmalu dobili zvezo z morjem, ki je za vsako narodno gospodarstvo življenjskega pomena; vsako nadaljnje prerakanje v tej stvari bi pomenilo samo zavlačevanje realizacije zveze Slovenije z morjem, zato jo moramo iz gospodarskih interesov odločno obsojati.

PROTEST PROTI NAMERAVANI UKINITVI DVEH FAKULTET NA LJUBLJANSKI UNIVERZI.

Odbor Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je na svoji seji dne 2. decembra t. l. sklenil objaviti sledečo izjavo:

Društvo industrijcev in trgovcev v Ljubljani, ki šteje med svoje člane skoro da vso industrijo in veletrgovino Slovenije in ki združuje torej najjačje davkoplačevalce Slovenije, polaga največjo važnost na to, da ostane slovenska univerza neokrnjena. Zato protestira proti nameravani ukinitvi medicinske in tehniške fakultete, ker sta obe fakulteti za samostojni razvoj gospodarskega in kulturnega življenja Slovenije neobhodno potrebni.

Poleg vseh razlogov, ki so bili za potrebo nadaljnega obstoja teh fakultet že s strani najbolj kompetentnih faktorjev iznešeni in javnost, povdarja društvo še posebno, da je slovenska univerza nastala po soglasni volji in iz kulturnih potreb prebivalstva Slovenije. Zato se na njej ne sme ničesar opuščati proti volji Slovenije.

PLAČEVANJE TAKS ZA PROTOKOLACIJE TRGOVIN IN OBRTOV.

Pri nekaterih trgovcih in obrtnikih, ki niso sodno protokolirani, pa imajo obrtne liste, so se zglasovali organi finančne kontrole in zahtevali, da se izkažejo, da so sodno protokolirani in da so plačali za to določene takse. Na predstavko proti takim zahtevam je dobila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo od Delegacije ministristva financ v Ljubljani obvestilo, da je bil razpis generalne direktije davkov z dne 11. oktobra 1927, št. 116.760, na podlagi katerega so organi finančne kontrole zahtevali pri posameznih obrtnikih potrdila o protokolaciji ukinjen in da so o tem obveščeni tudi vsi oddelki finančne kontrole.

CARINJENJE IZVOZNIH POŠILJK NA POVRATEK.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani je obvestila Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da je opazila, da razni interesi utrpijo čisto veliko škodo, ker v tovornem listu ne predpišejo načina ocarinjenja. Predvsem pridejo v poštev izvozne pošiljke, ki so vložene v embalaže, za katere želi pošiljatelj, da mu jih inozemski naslovljenec vrne takoj po prejemu robe. Ker gre za embalažo (zaboji, šodi, vreče, košare itd.) domačega porekla, so izvoznikarji mnenja, da jim bode vrnjena brez formalnosti — carine prosto. To naziranje pa je docela pogrešno in je že marsikomu povzročilo precejšnjo škodo. Carinarnice tako embalažo ob uvozu le tedaj carine prosto ocarinijo, kadar se jim z uvozno deklaracijo predloži tudi izvozna deklaracija, v kateri je bila embalaža oglašena na povratek v roku, ki je določen v carinskem zakonu.

Da se ta postopek brez ovir izvede, mora pošiljatelj - izvoznikar, kadar želi carinjenje na kaki medpotni postaji ali po železnici, predpisati v tovornem listu v določeni koloni način carinjenja. Istotako mora pošiljatelj prazne embalaže predpisati v pripadnem tovornem listu kraj in način carinjenja ter priložiti izvozno deklaracijo, v kateri je bila embalaža prijavljena na povratek.

Ako se tem formalnostim ne zadosti, postopata železnica in carinarnica tako kot z vsako drugo obično trgovsko robo.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opozarja vse interesente, da se držijo gornjih navodil direktije, da se tako izognejo nepotrebnim stroškom.

želja trgovskih krogov glede voznega reda 1928/29.

Kakor prejšnja leta, je tudi letos zveza posvetila vprašanju sestave bodočega voznega reda, ki je za trgovski promet eminentne važnosti, posebno pažnjo. V toku zadnjih dveh let se je Zvezi posrečilo, da so bili naši najvažnejši predlogi za izboljšanje zvez vlakov sprejeti in uveljavljeni. Kljub temu pa je ostalo še več perečih vprašanj našega voznega reda nerešenih. Zato je Zveza takoj, ko je bila sklicana mednarodna voznoredna konferenca v Pragi, razposlala vsem gremijem tozadavne okrožnice s pozivom, da prijavijo svoje želje in predloge.

Zvezini okrožnici, da izjavijo svoje mnenje in sporočijo predloge glede sestave bodočega voznega reda, se je od 27 gremijev odzvalo samo 6 gremijev, ki so stavili razne predloge za izboljšanje obstoječih zvez potniških vlakov. Med njimi so najvažnejši:

1. Gremij Dol. Lendava glede izboljšanja zvez proti Zagrebu preko Čakovca, kakor tudi proti Mariboru in Ljubljani.

2. Gremij Ptuj in Ormož glede preložitve jutranjega vlaka in podaljšanja opoldanskih vlakov, ki vozijo samo do Ptuja.

3. Gremij v Ribnici glede priključkov dolenskih vlakov v smeri proti Gorenjski in Štajerski in

4. gremij Brežice glede pojačenja garniture pri prvem jutranjem vlakom iz Zidanega mosta proti Zagrebu.

S temi predlogi pa pomanjkljivosti in nedostatki sedanjega voznega reda niti z daleka niso karaterizirani in je bila Zveza primorana, da sama izvrši revizijo celega voznega reda. Na podlagi podrobne analize je stavil konzulent Zveze na voznoredni konferenci sledeče predloge:

Potreba izboljšanja zvez pri potniških vlakih med Ljubljano in dolnjim Posavjem, posebno s Sevnico, Krškimi, Brežicami, Rajhenburgom itd., ker morajo po sedanjem voznem redu ti potniki čakati zvečer nad 50 minut v Zidanem mostu, dočim pride jutranji vlak nepozno v Ljubljano. Tudi je zveza z jutranjim poštanim vlakom ob 5²⁵ jako neugodna, ker je treba čakati nad 1 uro v Zidanem mostu. Opozoril sem direktcijo, da pomenijo te neugodne zveze veliko škodo in izgubo za ljubljansko veletrgovino, ker se tako naravnost navaja trgovce, da krijejo svoje potrebe v Zagrebu, kamor imajo mnogo boljše prometne zveze. Nadalje sem opozarjal, da traja vožnja iz Ljubljane v Zagreb s poštanim vlakom vsled slabih zvez v Zidanem mostu celih 5 ur, kar odgovarja brzini 30 km na uro.

Referenti direktije na moj predlog niso dali drugega pojasnila, kakor da jutranjih vlakov ni mogoče premakniti radi šolsko-obveznih otrok, ki se vozijo od Ponikve do Celja, pri večernem poštanim vlakom pa radi brzovlaka, ki pasira v istem času postajo Zidani most. Izjavil sem, da ti razlogi niso zadostni in da je treba v prvi vrsti jemati ozire na trgovske interese in po teh načelih urediti vozni red. Zahteval sem zato, da se vprašanje ponovno prouči.

Nato sem s konkretnimi podatki dokazal, da je brzina vlakov na vseh progah napram mirodobnemu razmerju zelo nazadovala in da je treba v tem oziru izboljšanja. Tako n. pr. vidimo iz sedanjega voznega reda, da se vozi na glavni proggi Ljubljana—Maribor in Maribor—Dravograd 1 km 17 minute, na rogaški in vrhniški lokaliki 1 km skoro

2 minuti, dočim se vozi na progah Kranj—Tržič in Kamnik—Ljubljana 1 km po-
prečno 3 minute, istotako na železnici
Ormož—Murska Sobota, ki je bila izgra-
jena po vojni. Taka vožnja odgovarja br-
zini 20 km na uro, kar je tudi za lokalne
proge premalo, ker so zgrajene in kon-
cesionirane za brzino 30 km na uro.

Na podlagi mojih izvajanj je izjavil
šef strojnega oddelka inž. Dolinšek, da
se bo brzina vlakov na prekmurski pro-
gi povečala na 30 km, da se s tem čas
vožnje v relaciji Murska Sobota—Ljub-
ljana, kakor tudi Murska Sobota—Ma-
ribor skrajša.

Predlogom gremijev v Ptuj in Or-
možu se je ugodilo na konferenci v pol-
nem obsegu in bo jutranji vlak št. 813,
ki je prihajal sedaj v Ptuj ob 9. uri 3 mi-
nute, prihajal po novem voznom redu
že ob 7. uri 59 minut tako, da bodo in-
teresenti ob 8. uri že lahko v uradih, pri
oblastih in na svojem poslu itd. S pre-
ložitvijo tega vlaka pa se doseže tudi
boljša zveza iz Prekmurja proti Mari-
boru, ki jo je zahteval gremij Murska
Sobota, kakor tudi interesenti iz oko-
liša Ivanjkovcev. V bodoče bo prihajal
ta vlak v Maribor že ob 9. uri 10 minut,
torej za 70 minut prej, kakor prihaja
danes.

V nasprotni smeri pa bo odhajal iz
Maribora vlak št. 818, ki vozi sedaj ob
15. uri 42 minut, v bodoče ob 16. uri in
18 minut tako, da bodo imeli interesenti
iz Podravine in Prekmurja za posle v
Mariboru med prihodom dopoldanskega
vlaka polnih 7 poslovnih ur na razpo-
lago, dočim so imeli sedaj komaj 4 in
pol ure. S tem ukrepom je ugodeno naj-
važnejšemu predlogu gremija v Murski
Soboti in interesentom iz okoliša lju-
tomerskega gremija.

Predlogu ormoškega gremija je ugo-
deno s tem, da se potniška vlaka 815 in
816, ki sta vozila samo do Ptuja, z no-
vim voznim redom podaljšata do Ormo-
ža tako, da dobijo ti interesenti tudi
poldanski zvezo. Mojemu predlogu, da
se imenovana vlaka podaljšata še pre-
ko Ormoža in Čakovca se iz tehničnih
razlogov zaenkrat ni moglo ugoditi.
Predlagali smo tudi izboljšanje zvez z
Gor. Radgono. Sedanji vozni red je ne-
ugoden radi tega, ker se odcepi pre-
murska proga od radgonske na odprti
progi, daleč izven postaje in je vsled
tega bilo treba dati vsem vlakom iz
Radgone daljše postanke.

Za promet proti Sušaku bo za mari-
borsko oblast važna pridobitev direktni
nočni brzovlak Dunaj—Sušak, ki bo pri-
hajal z Dunaja v Maribor ob 2. uri
25 minut ponoči, odhajal ob 2. uri
55 minut ter nato prihajal v Zagreb ob
6. uri 25 minut in na Sušak ob 12. uri
30 minut tako, da bodo imeli potniki ob
14. uri zveze z ladjami na vse strani. V
nasprotni smeri bo odhajal iz Maribora
proti Dunaju ob 0.45 minut ter bo ob
6. uri 35 minut na Dunaju. V zimski
sezoni bo ta brzovlak vozil samo med

Dunajem in Zagrebom. Madžarski br-
zovlaki bodo vozili v dobi od 15. junija
do 15. septembra.

Izletniški vlaki pa bodo vozili od 15.
maja do 16. septembra, ker je 16. sep-
tembra nedelja.

Za gremij Ljubljana, Ljubljanska oko-
lica, Kranj in Radovljica so važne sle-
deče izpremembe:

Prvi jutranji vlak, ki je vozil sedaj iz
Jesenic do Ljubljane, bo vozil v bodoče
samo od Kranja do Ljubljane, dočim do-
bijo vse severno od Kranja ležeče po-
staie do Bohinja in Kranjske gore zvezo
na drugi potniški vlak, ki bo prihajal po
8. uri v Ljubljano. Iz Bistrice bo odhod
za ta vlak ob 5. uri 2 minuti, iz Kranjske
gore pa ob 5. uri 23 minut, nasprotno
se bodo na jutranji brzovlak, ki vozi ob
8. uri 45 minut iz Ljubljane, uzpostavile
zveze proti Bohinju in Kranjski gori,
kar bo v poletni sezoni za obisk letovi-
ščarjev zelo važnega pomena. Nadalje se
bo vzpostavila zveza iz Kranjske gore in
Bohinjske Bistrice tudi na večerni brzo-
vlak in sicer bo odhajal tozadevni pot-
niški vlak iz Bohinjske Bistrice ob
17. uri 12 minut, iz Kranjske gore pa
ob 16. uri 49 minut.

Tudi bodo pojačene garniture večer-
nega brzovlaka med Jesenicami in
Ljubljano ter Zagrebom, da se odpo-
more pritožbam potujočega občinstva.

Na dolenskih progah je največja ovi-
ra, da bi se ugodilo željam interesen-
tov v večjem obsegu, ukinitve nočne
službe na celi črti. Direkcija je po in-
tervenciji interesiranih korporacij s 1.
novembrom nekoliko zboljšala vozni
red in vpeljala štiri pare potniških
vlakov do Novega mesta. S tem je bilo
glavnim nedostatkom in pritožbam
zaenkrat ugodeno.

Tudi je upeljala dolgo zahtevani po-
poldanski potniški vlak iz Rakeka pro-
ti Ljubljani, ki prihaja ob 3. uri v Ljub-
ljano in preloži jutranji kamniški
vlak vlak. S temi izpremembami je bilo
ustrežno tudi glavnim željam notran-
jskih in kamniških interesentov, za ka-
tere so se dolgo borili.

Za Ljubljano je končno največjega
pomena uzpostavitev direktne zveze s
Sušakom v poletni sezoni. V tem oziru
predvideva načrt novega voznega reda
nočni potniški vlak, ki bo odhajal iz
Ljubljane ob 18. uri 45 minut in bo imel
direktno vozovo za Sušak, kamor bo pri-
spel zjutraj ob 6. uri 30 minut.

Ob zaključku sem opozoril direkcijo
na potrebo pojačanja garnitur prvega
jutranjega vlaka med Zidanim mostom
in Zagrebom v zmislu predloga gremija
trgovcev v Brežicah.

Predlogi, ki jih je prejela zvezna pi-
sarna po konferenci, bodo predloženi di-
rekciji naknadno v dogovoru z referen-
tom, ki je obljubil, da bo vse utemelje-
ne želje v okviru tehničnih možnosti
uvaževal.

MOST ČEZ DONAVO PRI PANČEVU.

Velik pomen zgradbe tega mostu in
osušitev močvirja pri Pančevu dvigne to
zadevo nad nivô lokalnega dogodka.
Most bo med največjimi v Evropi, dolg
bo 1400 m, širok 11 m. Po sredi mostu
bodo položili železniški tir, na levo in
desno bodo vozili vozovi in avtomobili.
Peska bo treba 100.000 m³. Most bo no-
silo 8 stebrov, ki bodo zabiti 30 m pod
gladino Donave v tla. Za vsak steber bo
potrebno 7000 kub. metrov betona. Za-
bijalna kladiva tehtajo po 2000 kg. Naj-
težje delo je seveda gradba temelja za
stebre, ki bodo znotraj iz betona, zunaj
iz granita. Stebre bodo gradili s pomoč-
jo velikih kovinskih zabojev, ki so 29 m
dolgi, 11 in pol m široki in 7 in pol metra
visoki. Sedaj montirajo zaboje. Gradbo
mosta je prevzela berlinska tvrdka Sie-
mens-Bau-Union. Gornjo železno kon-
strukcijo bo montiralo sedem nemških
tvrdk. Vrhovno vodstvo gradbe imata in-
ženerja Josten in Sprenn.

PORAST IZVOZA SREBRNINE IZ ČE- HOSLOVAŠKE.

Izvoz čehoslovaških srebrnih izdelkov,
ki se proizvajajo večinoma v Moravski
Třebovi, je v poslednjem času znatno po-
skočil. Srebrni izdelki se izvažajo po ve-
čini na Madjarsko, Poljsko in deloma tu-
di v Romunijo. Izvažajo se v glavnem
ustniki za cigarete in cigare ter okraski
za na mizo. Pa tudi na domačih tržiščih
se to blago prodaja v večji meri.

NOVI FORD IN FORDOVO PREMO- ŽENJE.

Zastopniku »United Press« je izja-
vil Ford, da je izdal za preustrojbo svo-
jih tovarn v svrhu izdelovanja novega
avtomobilnega tipa 100 mil. dolarjev. Iz-
recno je Ford poudarjal, da je pred pre-
ustrojitvijo znašalo njegovo v bankah na-
loženo premoženje 360 milijonov dolar-
jev, sedaj pa znaša samo še 250 milio-
nov dolarjev. Prepričan je, da bo v U.
S. A. vsaka šestlaskanska obitelj imela v
kratkem šest avtomobilov.

KARTELNO GIBANJE NA POLJSKEM.

V poljski industriji se je pričelo v zad-
njem času živahno kartelno gibanje. Po
ustanovitvi kartela nafte je prišel na vr-
sto kartel žice in žebeljev, nato pa kar-
tel največjih tekstilnih tovarn v Lodzu.
V zadnjih dneh so se vršila posveto-
vanja zastopnikov kemične industrije, zla-
sti tovarn masti. Sklenili so ustanovitev
kartela masti, v prvi vrsti v obrambo
proti velikemu importu masti iz Ame-
rike. Kartelu bo pripadal tudi Danzig.
Pisali smo že, da je bilo prvo delo kar-
tela nafte to, da so cene zvišali, in da
je tudi tekstilni kartel v Lodzu takoj
cene manufakture zvišal, in sicer kar za
20 do 25 odstotkov. Ministrstvo za trgo-
vino in industrijo je takoj nastopilo pro-
ti temu občutnemu podražanju in pravi,

da hoče dosedanje uvozne omejitve za
bombažne izdelke iz inozemstva popol-
noma odpraviti; s tem hoče ministrstvo
prisiliti industrije, da bodo cene zopet
znižali.

KRUPP O RAZVOJU ŽELEZNE INDUSTRIJE.

Na občnem zboru družbe Friedrich
Krupp d. d., ki je sprejela bilanco za 1.
1926/27, je dejal predsednik upravnega
sveta Krupp sledeče: Po dolgih letih
skrbni in zgrab je prineslo preteklo poslo-
vno leto prvič siguren uspeh. Bilo je tre-
ba zamašiti vire zgub, odstraniti je bilo
treba nepripravne ali zastarele dele kon-
cerna, utrditi je bilo treba slabe dele.
Prodajna organizacija se je morala pri-
lagoditi novemu poslovnemu formatu,
stari temeljni obrati so se morali pre-
tvoriti po novodobnih obratnogospodar-
skih načelih. Z novimi zgradbami ni
mišljeno razširjenje prodajnega območ-
ja, temveč samo nadaljnjo intenziviranje
produkcije. Železna industrija socialne-
mu napredku ni sovražna; želi, da živi
delavstvo v zadovoljivih razmerah. Ves
ta razvoj je pa mogoč le tedaj, če se vse
nemško gospodarstvo razmerno okrepi in
utrdi.

Projekt uredbe o izdajanju dovoljenj za izkoriščanje vodnih sil.

Ministrstvo za kmetijstvo in vode
je izdelalo nov načrt uredbe o izdaja-
nju dovoljenj za izkoriščanje vodnih
sil. Ne da bi se spuščali v kritiko na-
črta, prinašamo danes samo njegova
bistvena določila. Po načrtu se delijo
podjetja za izkoriščanje vodnih sil na
tri kategorije:

I. podjetja z maksimalno močjo, ki
presega 50.000 konjskih sil; II. pod-
jetja, kojih maksimalna moč presega
300 konjskih sil; III. podjetja z izpod
300 konjskimi silami.

Dovoljenja za izkoriščanje, tako za
nove naprave, kakor tudi za rekon-
strukcije že obstoječih, se bo izdaja-
lo po novi uredbi za podjetja I. kate-
gorije potom zakona, za podjetja II.
kategorije z ukazom, na predlog mi-
nistra za kmetijstvo in vode in po za-
slišanju ministrskega sveta za podjet-
ja III. kategorije z dovoljenjem veli-
kega župana.

Razen dovoljenj za izkoriščanje, bo
reševal veliki župan o vseh ostalih
vprašanih tudi glede podjetij I. in
II. kategorije. Velikemu županu se
imajo predložiti vse vloge, koje se ti-
čejo izkoriščanja vodnih sil, tako tudi
prošnje za dovoljenja podjetjem I. in
II. kategorije. Veliki župan ima tudi
izvesti vodopravni postopek, ki je
predpisan po še veljavnih zakonih v
posameznih pokrajinah. Ako se raz-
teza naprava za izkoriščanje vodne si-
le na področje raznih oblasti, je pri-
stojen veliki župan one oblasti, iz če-

LISTEK.

Predlog novele k zakonu o zaščiti industrijske svojine.

Univ. prof. dr. M. Škerlj.

(Nadaljevanje.)

Novela določa za kolektivne žige sle-
deče podrobnosti: V prijavi treba po-
vedati ime in sedež udruženja, priložiti
treba izvod pravil, iz katerih naj bo raz-
vidno: cilj udruženja, osebe, ki naj ima-
jo pravico rabiti žig (in s katerimi po-
goji), ukrepi zoper zlorabo žiga in po-
sledice zlorabe (n. pr. globe, izključi-
tev), slednjič osebe, ki zastopajo udru-
ženje. Seveda treba Upravi za zaščito in-
dustrijske svojine javiti tudi izpremem-
be v teh točkah. Pravica do in iz regi-
strovanega skupnega žiga se ne more
prenesti, pač pa sme vsaka prizadeta
oseba predlagati, da se skupni žig od-
vzame 1. ako se cilj udruženja ali po-
goji, s katerimi se žig uporablja, bistve-
no izpremene; 2. ako udruženje pripu-
šča, da se žig uporablja zoper pravila
ali namene udruženja. Posebno se sma-
tra kot zloraba, če se nečlanom dovoli
uporaba skupnega žiga.^a

3. V konkurenčnem boju se je bati, da
se brez zadostnih razlogov poskuša do-

^a O novejši zgodovini razvoja kolektivnih
žigov glej »Glasnik« 1926, št. 4.

seči uničitev ali odvzem pravice in-
dustrijske svojine. Vsak tak spor znači,
bodi tudi, da ni nevarnosti za izgubo pra-
vice, za upravičenca vznemirjanje in zla-
sti, če nasprotnik skrbi za to, da se o
sporu govori, tudi gmotno, često nepo-
pravljivo škodo. Zato določa že sedanji
zakon, da se, z izvestnimi pogoji, ki ni
da bi jih tu podrobno razmotrivali, v
patentnem registru zabilježi dejstvo, da
je bila tožba zaradi uničitve ali odvzema
zavržena. Taka zabilješka ima učinek,
da mora Uprava za zaščito ind. sv. brez
razprave zavrniti vsako novo tožbo, s
katero se na podstavi istih dejstev in
istih dokazov zopet skuša doseči uniči-
tev ali odvzem patenta. Imetniku paten-
ta, ki je zmagal v sporu, se torej ni več
lati ponovnega vznemirjanja iz istih raz-
logov. Ta važna določba (§ 135) velja
sedaj samo za patente, po noveli pa naj
velja, seveda z izpremembami, ki so po-
trebne zaradi drugačnega predmeta, tudi
za vzorce, modele in žige. Zlasti za žige
utegne biti stvar važna, kajti nečedna
tekma se glede njih že kaže tudi pri nas,
kakor svedočijo razne razsodbe Uprave
za zaščito ind. sv.

4. Vzpostavitev pravice v prejšnje sta-
nje. Pravni čini za vzdržavanje pravic
industrijske svojine so — in morajo biti
— v marsikaterem oziru vezani na raz-
merno kratke roke. Zlasti se izgubi pra-
vica, če se ne plača o pravem času dr-

žavna taksa. Pa tudi v sporih o pred-
metih industrijske svojine ima zamuda
kakega roka lahko neprijetne učinke.
Zamudo neredko povzročijo okolnosti, za
katere ne more biti odgovoren upravi-
čenec, vendar pa se sedanji zakon na to
ne ozira: pravica je izgubljena in ni je
moči več pridobiti; patentni izum n. pr.
je svoboden, vsakdo ga sme izvrševati,
pri žigu je nevarnost vsaj ta, da se iz-
gubi prejšnji vrstni red v registru, iz-
ključena pa niti ni popolna izguba. Izka-
zalo se je, da so te določbe preostre. Dasi
treba strogih posledic za zaniknega za-
mudnika, treba vendar dovoliti izjeme,
kjer ni krivde. Zato daje predlog nove-
le v §§ 142a — 142e celo vrsto določb o
vzpostavitvi pravice v prejšnje stanje. Za
vzpostavitev sme zaprositi, kdor je bil
vsled nepredvidenega ali neodklonljive-
ga dogodka preprečen, da bi se držal ro-
ka, s čegar pretekom je po zakonu zve-
zana izguba pravice; vendar ne more
prositi za vzpostavitev, kdor je zamudil
rok za vložitev prigovora, ali, če se mu
je prigovor zavrnil, rok za pritožbo (ni
pa izključena vzpostavitev, če se je pri-
govoru ugodilo in je rok za pritožbo za-
mudil prijavitelc patenta, novela torej šči-
ti prijavitelca pred prigovornikom). —
Prošnja treba vložiti tekom enega mese-
ca po prestanku ovire, najdalje pa te-
kom enega leta po izteku zamujenega
roka. Seveda treba zamudo opravičiti,

navesti dokaze in izvršiti zamujeno de-
janje. Te določbe veljajo tudi za zamu-
do, ki se je pripetila, preden stopi no-
vela v moč, rok za vzpostavitev traja tri
mesece po tem, ko stopi novela v moč;
ako pa ravno omenjeni enoletni rok tra-
ja dalje, do konca tega roka. Torej reci-
mo, da novela stopi v moč 1. februarja
1928; zamuda se je zgodila 1. marca
1927; rok za prošnjo za vzpostavitev teče
do 1. maja 1928. Drugi primer: zamuda
se je zgodila 1. decembra 1927, zapreka
je prestala 25. decembra 1927, rok za
vzpostavitev po noveli do 1. maja 1928.
Tretji primer: zamuda 1. decembra 1927,
ovira še ni prestala, ko stopi novela v
moč; čim prestane, prične teči enomeseč-
ni rok za vložitev prošnje; če ovira ne
prestane do 1. decembra 1928, je pra-
vica končno izgubljena.

Pravic, ki so jih druge osebe pridob-
ile po zamudi, pa pred vložitvijo proš-
nje za vzpostavitev v prejšnje stanje,
vzpostavitev ne odvzame. Ta določba je
potrebna, saj tem drugim osebam ni tre-
ba brigati se in redno tudi ne morejo
vedeti, zakaj se je rok zamudil in zakaj
se je pravica izgubila. Kdor je torej med
tem začel izvrševati n. pr. prejšnji, vsled
zamude izgubljeni patent, ga sme izvr-
ševati naprej. V kakem obsegu, novela
ne pove, ne bo pa dvoma, da bo za ta
del veljal § 14 (pravica prejšnje rabe).

(Dalje prihodnjik.)

gar področja se odvodi voda za izkoriščanje. V primeru spora o pristojnosti odloča minister za kmetijstvo in vode.

Proti odločbi velikega župana se smejo interese pritožiti pri ministru za kmetijstvo in vode, a proti ukazu glede dovoljenj za podjetja II. kategorije se sme vložiti tožbo pri Državnem svetu.

Pravico za izkoriščanje vodnih sil ima v prvi vrsti država, bodisi, da to pravico sama izvršuje, ali da jo izvršuje kdo drugi na nje račun. Zatem se bodo dajala dovoljenja za izkoriščanje:

- a) samoupravnim telesom za javne potrebe;
- b) privatnim podjetjem z domačim kapitalom in
- c) privatnim podjetjem z inozemskim kapitalom.

Dovoljenja za izkoriščanje vodnih sil na posameznih delih vodnih tokov z znatnim skoncentriranim vodnim padom (taka mesta bode minister za kmetijstvo in vode po odobrenju ministrskega sveta točno označil in jih objavil v »Službenih Novinah«) v enem letu po uveljavitvi te uredbe

a) privatnikom še le potem ko se ugotovi, da dotična vodna sila ni potrebna državi in po predhodnem pozivu, da samoupravna tela predložijo prijave in projekte za event. izkoriščanje dotične sile; b) samoupravnim telom, ko se ugotovi, da dotična vodna sila ni potrebna državi in ni tudi drugih samoupravnih ustanov, ki bi se za to zainteresirale.

Ko predložijo privatniki prošnje za izkoriščanje gorinavedenih sil, mora veliki župan takoj o tem obvestiti ministra, a istočasno objaviti prošnjo trikrat v Službenih Novinah s pozivom, da se državna in samoupravna tela prijavijo v toku treh mesecev, ako želijo izkoristiti dotično vodno silo. Državne ustanove, ki bi na dotično vodno silo reflektirale, morajo to prijaviti v treh mesecih svojem resortnemu ministru, a ta ministru za kmetijstvo in vode, ki mora vsak tak primer predložiti ministrskemu svetu na sklepanje o tem, ali je z ozirom na finančna sredstva in drugo sploh dana možnost za izkoriščanje. V pritrilnem primer se prošnja privatnika in ravnatoka samouprav zavrne. Če se v določenem roku ne prijavijo državne ustanove, se obvesti o tem privatnik s poročilom, da se vodopravna razprava odloži za 6 nadaljnjih mesecev, v kojem roku morajo samoupravna tela predložiti svoje eventualne projekte za izkoriščanje dotične sile. Če predložijo kako samoupravno telo v tem času svoj projekt, se obvesti privatnik, da mu je dano na prosto, da ostane pri svojem projektu, o kojem se bo odločalo kot konkurenčnem projektu. Če se tudi nobeno samoupravno telo ne priklasi, se sporoči privatniku, da se uvede vodopravni postopek.

Dovoljenja za podjetja I. in II. kategorije se dajejo največ za dobo 75 let, računajoč od dneva, ko mora po dovoljenju biti vodomočna naprava dograjena. Samo za primer, da se naprava vsled elementarnih nezdov razruši, je na prošnjo podaljšati ta rok za največ 30 let. Po iztečenem roku pripadejo zgradbe, naprave, stroji in vse, kar spada k nepremičninam dovoljene naprave in ki se imajo v dovoljenju kot take tudi označiti, v dobrem stanju, proste vseh privilegijev, hipotek in stvarnih pravic v last državi. Razen tega sme država zahtevati, da se ji odstopijo v last tudi vse druge naprave, aparati in tehnična sredstva za eksploatacijo, toda proti odškodnini po oceni strokovnjakov, ako v splošnih pogojih dovoljenja ni drugače predvideno. Celo pred koncem roka ima država pravico odkupa, če je to v dovoljenju predvideno.

Pet let pred potekom roka morejo podjetja I. in II. kategorije predložiti prošnjo za nadalnje izkoriščanje dotične vodne sile. Na tako prošnjo se ima uvesti takoj vodopravni postopek in če gre za posebna mesta, ki so bila že objavljena v »Služb. Novinah«, se imajo izvršiti vse gorinavedene formalnosti.

Za podjetja III. kategorije se dajejo

jo dovoljenja s točno določenim rokom 50 let, ki se more za primer elementarnih nezdov podaljšati največ za 20 let, ali pa s pravico, da se morejo iz javnih interesov v vsakem času preklicati brez vsake odškodnine, dovoljenja za vsa podjetja III. kategorije se smejo vedno tudi izpremeniti in preklicati tudi v svrhu ustanovitve drugih podjetij, ki so z ozirom na gospodarske razmere mnogo večje važnosti in to proti odškodnini. Toda če podjetnik izjavi, da bo v roku, ki mu ga določa oblast, svoje podjetje tako preuredil, da ne bo manjše gospodarske važnosti kot je novo projektirano podjetje, se ima postopanje glede novega podjetja ustaviti.

Podjetja vseh kategorij plačajo državi kot zakupnino za izkoriščanje vodne sile po 5 Din letno od vsake bruto konjske sile. Od te zakupnine so osvobodjena podjetja:

- I. kategorije za prvih 15 let;
- II. kategorije za prvih 10 let;
- III. kategorije za prvih 5 let.

Ti roki se računajo od dneva prepustitve k obratovanju. Za podjetja, ki bodo ob uveljavitvi te uredbe že obstojala, se računa ta rok od uveljavitve ustave t. j. od 28. junija 1921. Zakupnina se pobira ob enem z davki. Točnejša navodila za vtrjavanje bo izdal minister za kmetijstvo in vode sporazumno z ministrom financ.

Pogoji, koje vsebuje vsako dovoljenje za podjetja I. in II. kategorije, se morajo objaviti istočasno z ukazom, odnosno s zakonom o izdanem dovoljenju v Službenih Novinah.

Pri oblastnih upravah se mora voditi vodna knjiga, v katero je zabeležiti po vrsti vsa izdana dovoljenja z bistvenimi pogoji. Ob uveljavitvi te uredbe že izdana dovoljenja ostanejo v veljavi, toda podjetja morajo plačati gorinavedeno zakupnino. Vendar se bo moralo pri vsaki spremembi podjetja postopati v zmislu te uredbe.

Dr. Cvetko Gregorič, Beograd:

Naši trgovinski odnošaji z Avstrijo.

(Nadaljevanje.)

Že na podlagi teh konstatacij je jasno, da je za Avstrijo promet z našo državo, odnosno izvoz v našo državo, velike važnosti in večje koristi nego za našo državo izvoz v Avstrijo. So pa še druge okolnosti, ki še povečujejo pomen trgovine z našo državo za Avstrijo.

Avstrijska trgovinska bilanca je v svoji celoti stalno pasivna, povprečno za 1 milijardo letno. V takih prilikah znači trgovina z nami za Avstrijo tem večji dobiček, ne samo zato, ker je znatno aktivna, temveč tudi zato, ker je naša država baš ona, pri kateri izkazuje avstrijska zunanja trgovina l. 1922—1925 svoj največji aktivum, 40—66 milijonov šilingov letno. Pri tem moramo posebno poudariti dejstvo, da je za najvažnejšo stroko avstrijskega izvoza, t. j. za avstrijske industrijske proizvode (gotovo robo) baš naša država eno najboljših tržišč.

Celokupni avstrijski izvoz gotove robe je znašal:

leta	1923	1924	1925	1926
	915 milijonov zl. kron	1.547 milijonov šilingov	1.432 milijonov šilingov	1.266 milijonov šilingov

	1. 1923		1. 1924	
	v milijonih			
v SHS	138 zl. K	190 šil.	87 zl. K	164 šil.
v Nemčijo	90 zl. K	175 šil.	81 zl. K	126 šil.
v Poljsko	89 zl. K	163 šil.	77 zl. K	146 šil.
v Rumunijo	65 zl. K	105 šil.	161 šil.	187 šil.
v Češkoslovaško	186 šil.	112 šil.	147 šil.	58 šil.
v Madžarsko	111 šil.	104 šil.	158 šil.	154 šil.
v Švico	64 šil.	81 šil.	64 šil.	142 šil.

Ta naš položaj, kot eden največjih kupcev za proizvode avstrijske industrije, nam daje veliko prednost pri urejevanju ekonomskih odnošajev z Avstrijo, ker treba, da Avstrija pazno skrbi za to, da se proizvodni industrije, v kateri je zaposlen znaten del

prebivalstva, stalno in v čim večjem obsegu izvažajo, če hoče prehraniti svoje prebivalstvo in vzdržati v državi red in mir.

Znatnejše zmanjšanje ali prenehanje izvoza industrijskih proizvodov v Jugoslavijo bi imelo za Avstrijo z ozirom na njeno socialno strukturo in na sloje prebivalstva, ki bi ostali brez posla, čisto druge posledice nego zmanjšanje ali prenehanje izvoza naših agrarnih produktov v Avstrijo.

Ta svoj favorizirani položaj nismo nikdar izkoristili, temveč so bile naše meje vedno širom odprte uvozu avstrijskih proizvodov, četudi je avstrijska ekonomska politika izigravala naše vitalne interese, ker otežkuje in celo ovira uvoz naših agrarnih produktov in proizvodov naše kmetijske industrije. Avstrija, ta eminentno industrijska država, skuša z vsemi silami potom notranje organizacije in agrarnih carin pospeševati svoje kmetijstvo, da bi se glede najvažnejših življenskih potrebščin emancipirala od uvoza iz inozemstva. (Dalje prihodnjč.)

Ljubljanska borza.

Tečaj 12. decembra 1927	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:545	13:575
Curih 100 fr.	1094:1	1097:1
Dunaj 1 šilling	7:995	8:025
London 1 funt	276:7	277:5
Newyork 1 dolar	56:59	56:79
Praga 100 kron	167:99	168:79
Trst 100 lir	306:56	308:56

Iz naših organizacij.

»Društvo industrijecev in veletrgovce« v Ljubljani je po svojem odboru nedavno sklenilo ustanoviti sekcije po strokah, kjer bi se strokovna vprašanja ločeno obravnavala. Za enkrat se je ustanovila sekcija pletilne industrije in se je takoj na prvi poziv prijavilo toliko interesentov, da je ne le ustanovitev sekcije upravičena, ampak tudi bodoče delovanje iste zasigurano. Vodstvo sekcije se bo v kratkem konstituiralo in bo potem sekcija pričela z delom.

Trgovina.

I. zagrebški božični zbor se vrši od 17. do 24. decembra 1927. Posetniki imajo 50% popust na SHS železnicah od 12. do 24. decembra 1927.

O ameriškem žitnem poolu. Senzacionalno je poročilo iz Amerike, ki pravi, da je med člani poola veliko nezadovoljstvo, ki bo imelo za posledico morebiti celo zrušitev te tvorbe. Ameriški žitni pool so ustanovili farmerji, ki imajo s podporo vlade veliko glavnico; ta glavnica jim omogoča nakup velikih delov pridelka, oziroma dovolitev primeren prodajnih predujmov kmetom. Letošnji obilni pridelek je stavil na pool posebno velike zahteve. Kakor se vidi, je moglo vodstvo poola vsled svoje glavnice moči premagati tudi največje težkoče. V prav zadnjem času so pa nastale vsled zaračunskega načina vodstva difference med vodstvom in med farmerji; to je imelo posledico, da je veliko članov poola izstopilo, zato da so imeli pri prodaji svojega žita prosto roko. Čeprav pravijo, da je vzrok izstopa zaračunavanje oziroma preračunavanje, ni izključeno, da gre v resnici za finančne težkoče. To je tembolj verjetno, ker stoji pool letos pred prav izredno velikim pšeničnim pridelkom in je veliko vprašanje, če tudi njegova ogromna sredstva zadostujejo za nakup takih velikih množin. Na svetovnotržne cene vse to za enkrat ne more imeti nobenega vpliva. Sicer je pa tudi ponudba evropske provenience v zadnjem času prav majhna.

Industrija.

Nabava vodovodnih cevi v Bolgariji. Ministrstvo javnih del v Bolgariji je razpisalo pred kratkim javno dobavo vodovodnih cevi, koje proračun znaša 150 milijonov levov. Priglasilo se je sedem ponudnikov, v prvi vrsti nemških, pa tudi francoskih itd. Ponudbe so v dolarjih in se glasijo, na leve preračunje, tako-le: 237 milijonov, 168 milijonov, 187 milijonov, 189 milijonov, 181 milijonov, 215 milijonov, 157 milijonov. Edino zadnja (Société des Acieries et

Usines Tubes de Lazard) se približuje proračunu. Ponudbe bodo sedaj pregledali in obravnavali.

Rima. Ogrsko kovinsko podjetje Rima se trudi že več mesecev, da bi doseglo zvišanje produkcijskega kontingenta 300.000 ton, ki ga je določil evropski jekleni kartel. Na zborovanju srednjeevropskih članov kartela v Pragi so sklenili, da se bodo potegovali za zvišanje srednjeevropske kvote; zato pričakuje tudi podjetje Rima zvišanje kontingenta. Že sedanji kontingent je v višini mirovnega kontingenta; če bo novi kontingent dovoljen, bo podjetje svojo produkcijo moglo znatno dvigniti.

Rumunska tekstilna industrija. Pod carinsko zaščito se ta industrija v zadnjih letih ugodno razvija. Sedaj dela 9000 bombaževih statev, v bodočih mesecih bo prišlo zraven še 2500 statev in bo omogočen na ta način 30 odstoten dvig kapacitete. Tekstilna industrija razpolaga z glavnico 5 milijard lejev in zaposluje sedaj 30.000 delavcev. Rumunska tekstilna industrija more kriti sedaj že 70 odstotkov domače potrebe, in ker se kapaciteta neprestano zvišuje, postaja aktualno že vprašanje eksporta. O celi vrsti tovarn poročajo dvig obrata.

Denarstvo.

Ogrska posojila. Generalni ravnatelj ogrske Narodne banke dr. Bela Schober se je pečal v nekem predavanju z vprašanjem pasivnosti ogrske plačilne bilance z valutaričnega in kreditnopolitičnega stališča. Poudarjal je, da v sedanjih razmerah posojila, ki ne služijo neobhodno potrebnim produktivnim namenom, za Ogrsko niso dopustna. Tudi produktivnim namenom služeče posojilne transakcije se morajo razdeliti na več let, da nimajo dotekajoče devize za posledico višje cene. Kratkoročna posojila morajo biti brezpogojno krita z eksportom blaga. Z vsemi mogočimi sredstvi se mora pospeševati notranja tvorba kapitala. Zboljšanje bo prinesel po Schoberjevem mnenju le dvig produkcije na vsej črti, česar je Ogrska tudi zmožna. Čeprav je plačilna bilanca pred težkim problemom, ni o nevarnosti za valuto nobenega govora.

Davki in takse.

Plačevanje davka na poslovni promet od deviznega prometa. Z razpisom z dne 2. junija 1927, br. 78700, je Generalna direkcija davkov pojasnila, da je promet z devizami in valutami oproščen davka na poslovni promet samo, kolikor se opravlja preko kontrolnikov in registrov, predpisanih s pravilnikom za reguliranje prometa z devizami in valutami. Proti tej odredbi je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vložila predstavo, v kateri je zahtevala, da se omenjeni razpis, ki ni v skladu z zakonom o davku na poslovni promet, ukine. Ta predstava je v zvezi s predstavkami drugih gospodarskih korporacij imela uspeh, kajti z razpisom z dne 24. oktobra 1927, št. 121.849, je generalna direkcija davkov uvodoma omenjeni razpis preklicala, odnosno ukinila.

RAZNO.

— Naš ministrski svet je sklenil, da se predloži vprašanje srbskih predvojnih dolgov razsodišču v Haagu. Gre v prvi za to, ali naj se dolgovi povrnejo v zlatu ali ne. — Delnice I. G. Farben so dosegle na borzah 260 odstotkov in računajo z gotovostjo, da bo znašala dividenda 12 odstotkov. Dvig glavnice bodo pa, kakor beremo, odložili do pomladi 1928, ko bodo denarne razmere najbrž ugodnejše.

Bombaž. Vlada Zedinjenih držav je naznanila Mednarodnemu poljedelskemu zavodu v Rimu, da cenijo pridelek bombaža na 27.730.000 meterskih stotov vlaken. Pridelek kampanje 1927/28 je torej za 29% manjši kot pridelek kampanje leta 1926/27 in za 12% večji kot pridelek povprečnosti v letih 1921—1926. Torej ni tako hudo kot so prvotno kričali; le proti lanskemu letu je sprememba zelo velika.

Eksport ruske nafte. V preteklem gospodarskem letu je znašal ves eksport ruskih produktov nafte 2.006.000 ton. Izvozili so v Italijo 470.000 ton, v Francijo 379.000 ton, v Anglijo 375.000 ton, v Nemčijo 242.000 ton, v Egipt 129 tisoč ton, v Češkoslovaško 98.000 ton

id. V Egipt pošilja Sovjetska zveza skoraj 50 odstotkov vsega tja importiranega petroleja. Ruski petrolej postaja na svetovnem trgu zelo močen tekmeč.

Angleški sovjetski krediti. Pisali smo že, da obžaluje Anglija nepremišljeni korak, ko je v marcu naenkrat prekinila vse zveze z Rusijo. Zlasti angleška tekstilna industrija je bila pri tem zelo prizadeta. Lloyd George je že naprej pravil, da se bo kmalu preokrenilo. In se je. Najprvo so se pričela namigavanja na politično zblizanje, nato so začeli govoriti o kreditih, ki naj jih dovoli Anglija Rusiji. Danes beremo dve poročili iz Londona. Prvo pravi: Mero-dajni krogi v Londonu so mnenja, da je tokom enega meseca pričakovati vzpostavitve diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo. Drugo poročilo je pa bolj obširno in govori: »Financial Times« poročajo, da se je pred par tedni dosegel sporazum med skupino, ki jo vodi ena od peterih angleških velebank, ter med skupino angleških uvoznikov stavbnega lesa v svrhu financiranja im-portov stavbnega lesa iz Rusije v Anglijo v bližnjih letih; po dogovoru bo dovoljen uvoznikom akceptni kredit v velikem znesku 17.500.000 funtov. Im-porterji stavbnega lesa bodo plačevali Sovjetskoruski zadrugi stavbnega lesa z dolgoročnimi menicami, ki jih bodo sprejemale banke z jamstvom sovjetskoruske Državne banke. Dalje poročajo »Financial Times«, da so zelo napredovala pogajanja o velikih angleških sovjetskih kreditih, ki so bila svoj čas prekinjena vsled diplomatskega spora med Anglijo in Rusijo in ki so jih pred kratkim spet obnovili. Sicer so »Financial Times« proti vsem takim transakcijam, vidimo pa, da se nekaj pripravlja. Vemo obenem, da bodo tudi Amerikanci dovolili Sovjetski Rusiji večje kredite v investicijske namene in da je celo ameriška vlada sama zagovornica teh načrtov.

Borza dela v Mariboru. Od 4. do 10. decembra je iskalo pri Borzi dela v Mariboru 73 moških in 28 ženskih dela, 24 mest je bilo prostih, delo je pa dobilo 17 moških in 14 ženskih, odpadlo jih je 256, odpotovalo pa 23. Od 1. januarja do 10. decembra pa je dela iskalo 8060 oseb, 4665 mest je bilo prostih, delo je pa dobilo 1724 moških in 1356 ženskih, odpadlo jih je 3779, odpotovalo pa 1459.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 1 hlapec, 2 čevljarja, 1 ključavničar, 1 mlinar, več vajencev ključavničarske, mizarske, pečarske, mlinarske in pekovske obrti; nadalje tudi 6 kmečkih deklet, 4 kuharice, 5 služkinj, 2 vzgojiteljici, 2 varuški, 1 kuharica za v hotel, 4 šteparice gornjih delov čevljev, 1 trgovska poslovodkinja s kavcijo, 1 podnatarica, 10 šivilj za perilo, 1 natarica v kavarno, 2 kuharici k financarjem, 1 pletilska vajenka.

Gospodarske vesti. Danes se sestane v Münchenu zopet konferenca, da se ponovno posvetuje o tarifnem boju med Hamburgom in Trstom. Izgleda, da bodo podaljšali provizorij za par mesecev ter da se bodo v teh mesecih vršila pogajanja za definitivno ureditev tega brezkončnega vprašanja. — V prvih letošnjih enajstih mesecih je dosegel izvoz iz Čslov. 17.767 mil. Kč (1869 mil. več kot lani), uvoz pa 15.550 mil. Kč (+ 1901); aktivnost teh 11 mesecev znaša 2217 milijonov, lani v isti dobi 2249 mil. Kč. — Gospodarski odbor reprezentančne hiše v Washingtonu je sprejel zakonski načrt o ureditvi lastninskih zahtev med U. S. A. in državami bivše avstroogrške monar-hije. — Mednarodna zveza jekla je v Bruslju sklenila po daljši debati, da ostane v prvem četrtletju 1928 ista produkcijska kontingentacija kot je obstojala v zadnjem četrtletju 1927. Nemčija, ki se kontingenta ni držala, bo morala plačati zopet občutno kazen. — Svet Zveze narodov je sprejel od Stresemanna kot poročevalca predložene načrte za ustanovitev posvetovalnega gospodarskega odbora, kakor ga je zahtevala svetovna gospodarska konferenca in svrhu nadaljevanja svojega dela. — Svet Zveze narodov je nadalje sklenil, da bo imel v bodoče tri seje namesto dosedanjih štirih, le v slučaju resnične potrebe bi se vršila še četrta seja, v marcu. — Te dni so prvič po radio govorili iz Amsterdama v Batavio na Javi, torej na skoraj nasprotno točko zemlje. Govoril je Reuterjev urad; poslušali sta pogovor, ki je trajal poldrugo uro in je bil čisto razločen, Reuterjevi podružnici v Kairo in v Bombay. — Iz Bruslja javljajo, da se je družba belgijskih tvornic sladkorja pridružila znanim pariškimi sklepom, ki so jih v Berlinu ratificirali. — Snuje se nov kondicijski kartel ogrskih tovarn sukna. Temelj novega kartela bo veliko bolj prost kot je bil temelj prejšnjega kartela. — Velike ogrske premogovne družbe imajo dogovor, da je konkurenca izključena. Ker bo ta dogovor v bodočih tednih potekel, so pričeli pogajanja za obnovev dogovora, ki so imela pričakovani uspeh. — Na Ogrskem se opaža, kako se poljska industrija emajla na podlagi dogovora s čslov. industrijo emajla polagoma umika z ogrskega trga. Trg je izroččen sedaj popolnoma čslov. industriji in bo mogla Ogrska kupovati emajlno posodo odslej naprej samo v Čslov. — Rumunski trg sta si razdelili poljska in čslov. industrija emajla v razmerju 55:45. — Velike ogrske nakupovalnice volne so z nakupovanjem že pričele; cene so trdne in je videti, da se bodo še dvignile. Za 1 kg so dajali v predprodaji 2 do 2:40 pengö. — V Varšavi so se vršila pogajanja za direktni poljskoruski blagovni promet in so se zadovoljivo zaključila. Predložili jih bodo v ratifikacijo 5. poljskoruskemu železni-

mu zborovanju, ki se bo vršilo v aprilu ali v maju v Varšavi. — Mednarodni kartel bakra je ceno za evropski kontinent zopet zvišal, od 14:35 na 14:50 centov. Kartel izrablja relativno majhne zaloge, da tira cene kolikor mogoče visoko. — Sorazmerno z višjo ceno bakra so zvišali nemški sindikati bakrene pločevine z 8. dec. ceno za 100 kg na 188 mark. — Vereinigte Stahlwerke Düsseldorf nazzanjajo, da v sedanjih razmerah ne bodo mogli izplačati velike dividende, ker so dohodki v rudarstvu vse prej kot zadovoljivi. Z ozirom na bodoče nove obremenitve se likvidna sredstva ne smejo dati iz rok. Najetje novih posojil v inozemstvu pomeni veliko obremenitev obratov. — Tvrška Friedrich Krupp izkazuje nad 13 milijonov mark čistega dobička, pa vseeno ne bo izplačala nobene dividende, in sicer, kakor pravi poslovno poročilo, zaradi negotove bodočnosti železne industrije. Vidimo, da tišičijo podjetja denar skupaj. Družba zaposluje 66.000 delavcev in nastavlencev.

Drobne vesti. Približno tucat eksporterjev bombaževine v Manchesteru je sklenilo združitev v eno samo tvrdko, ki jo bodo ustanovili v začetku bodočega leta in ki bo v svrhu eksportnih name-nov začela delati z glavnico 2.000.000 funtov. Dobili bodo denar potom javnega posojila na borzah v Londonu in Manchesteru. Večina na fuziji udeleženih eksportnih tvrdk dela v Južni Ameriki, kjer je Lancashire vsled tuje konkurence zelo veliko izgubil. — Združiti se namera-va 136 bombaževih predilnic v raznih južnih državah U. S. A. Razpolagale bodo s poldrugim milijonom vreten. V oktobru je delalo v U. S. A. 32 milijonov vreten. — Zaenkrat napravijo v Detroitu na dan 100 avtomobilov novega Fordovega tipa, a se bo produkcija dvignila v najkrajšem času na 1000. Ko bo ta številka dosežena, pravi Ford, bo njegov eksperiment smatrati za posrečen in bo mogoče misliti na prodajo novega avtomobila v vseh deželah sveta, kjer obstojijo prodajne možnosti. — Zagrebška trgovska in obrtna zbornica naznanja, da se je pojavilo v zadnjem času na čslov. trgih živahno povpraševanje po jugoslovanski koruzi, ki ji dajejo prednost celo pred rumunsko koruzo. Ker je letošnji pridelek v Čslov. slabši kot pridelek prejšnjih let, so cene za rž, ječmen, oves in koruzo poskočile. — V Bolgarijo je prispela turška nakupovalna komisija, da nakupi večje množine bolgarske živine na račun turške vlade. Bolgarske oblasti gredo komisiji seveda kar moč na roko. — Kakor poročajo iz Arada, je ustavil izplačila veliki rumunski vinotržec Lazar Palko. Prišel je v težkoče, ker svojih zalog ni mogel prodati. — V najvišji gospodarski svet Turčije, ki bo ustanovljen te dni, bo imenovala vlada polovico članov, drugo polovico pa prosta podjetja. Med člani sveta bo tudi več

turških poslancev. — V Angori se je vršil te dni občni zbor Turške poljedelske banke, ki je bila ustanovljena v svrhu dviga poljedelskih kreditov, ki je pa dajala kredite tudi trgovcem in industrijcem. Upravni svet se je tekom zadnjega leta postavil na načelno stališče, da bo dajal v bodoče kredite samo kmetom ter tako v celoti izpolnil nalogo banke. Občni zbor je to stališče upravnega sveta odobril. — Med rumunskimi banatskimi bankami je prišlo, kakor javljajo, do sporazuma glede obrestne mere za vloge; do 1. januarja so jo določili na 12 %. Upajo s tem, da bodo s časom opravili nenormalne razmere na denarnem trgu ter da bodo z ustvaritvijo cenjenih kreditov zmanjšali uničenje številnih eksistenc. Banatske banke v Rumuniji so plačevale doslej na vloge 16 odstotkov, zahtevajo pa za kredite 24 do 30 odstotkov. To so res nenormalne razmere.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg, dne 10. decembra 1927.

Topot je bilo 77 s svinjskim mesom, 15 s krompirjem in drugimi živili in 3 s sadjem naloženih voz na trgu. Druga če je bil trg prav dobro založen in obiskan. Cene se znatno niso spremenile, pač pa so cene perutnini radi bližajočih se božičnih praznikov poskočile. Slani-narji so prodajali meso in slanino po običajnih cenah, popoldan pa so, kakor se to dogaja na vsaki tržni dan, precej znižali. Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 800 komadov. Cene so bile piščancem Din 15 do 30, kokošem 35 do 50, racam in gosem 40 do 80, puranom 60 do 125 Din, domačim zajcem 10 do 30, divjim zajcem 30 do 60 Din, domačim golobom 20 do 25 Din za komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice: Cene so bile krompirju 6 do 8 Din za mernik (7½ kg) oziroma Din 0:75 do 1:50 za kg. Glavnati solati in zeljnatim glavam 0:50 do 3 Din, karfiolu 3 do 15 Din, kolerabi 1 do 1:50 Din, rdeči pesi 0:50 do 1:50 Din za komad, čebuli 2:50 do 3:50 Din, česnu 10 do 12 dinarjev, medu 20 do 25, maslu 36 do 44, kuhanemu 44 do 48, čajnemu 50 do 55 Din, kislemu zelju 3:50 do 4, kislji re-pi 2 Din za kg. Sadju: jabolkom 5 do 8, hruškam 7 do 12, grozdju 20 do 22 Din za kg, luščenim orehom 45 do 52, dateljem 24 do 26 Din, mandeljem 60 do 75 dinarjev za kg, cvetlicam 0:50 do 6 Din, z lonci vred 15 do 50 Din komad. Lončena in lesena roba se je prodajala po Din 1 do 100, brezove metle Din 2 do 5, za komad, koruzna slama Din 25 do 30 za vrečo. Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 7. decembra je bilo 9 voz sena in 6 voz slame, v soboto dne 10. decembra pa 4 vozove sena in 2 voza slame na trgu. Cene so bile senu Din 75 do 82:50, slami pa 40 do 50 Din za 100 kilogramov.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporočila
špecerijsko blago
raznoverstno žganje,
moko in deželno pri-delka. - Raznoverstno
rudninsko vodo.
Lastna pekarstva za ka-
ve in mlin za čiščave z
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

VINOČET
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.
Zahtevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zaloga sveže pra-
žene kave, mletih
dišav in rudninske
vode.
Točna in solidna
postrežba!
Zahtevajte cenik!

Na **Galanterija** veliko
Trikotaža za dame in gospode. **Volna Za pletenje**
v vseh barvah. Velika izbira **nogavic, kravat** v raznih
cenah. **Kompletne potreščine** za krojače, šivilje in
čevljarje. - Razne toaletne in kozmetične potreščine pri
Josip Petelinc-u, Ljubljana
Sv. Petra nasip 7 ob vodi.
Postrežba točna. Cene nizke. Postrežba točna.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
• TRG.-IND. D. D. •
Se priporočila za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. • Tiska časopisa, knjige,
brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, poselnice itd. • **LASTNA KNJIGOVARNICA.** • TELEFON. 37. 2832.